

ВИКОРИСТАННЯ ПРИМОЛЮТ-НОРУ ДЛЯ ЛІКУВАННЯ ЕНДОКРИННОЇ БЕЗПЛІДНОСТІ У ЖІНОК З ГІПЕРПЛАСТИЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ В ЕНДОМЕТРІЇ

Феськов О. М.

Кафедра акушерства та гінекології №1 Харківського державного медичного університету

РЕЗЮМЕ

Проведено комплексне обстеження і лікування 90 пацієнок з ендокринною безплідністю з наявністю гіперпластичних процесів в ендометрії, які були поділені на 2 клінічні групи, по 45 жінок у кожній. Для індукції овуляції пацієнткам обох груп призначали клостилбегіт за стандартною методикою, але в другій групі проводили попередню корекцію гіперпластичних процесів в ендометрії призначенням примолют-нору. Запропонований засіб підготовки жінок в ендокринною безплідністю, поєднаною з гіперпластичними процесами у ендометрії, сприяв підвищенню відсотка настання вагітності з 35,6% до 62,2%, та зменшенню викиднів за термін до 12 тижнів з 37,5% до 14,2%.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: примолют-нор, ендокринна безплідність, гіперплазія ендометрію, стимуляція овуляції

ВСТУП

Проблема лікування безплідності у шлюбні залишається актуальною в сучасному суспільстві. Фундаментальні дослідження останніх десятиріч дозволили охарактеризувати діяльність репродуктивної системи на рівні гіпоталамус - гіпофіз - яєчники, а досягнення репродуктивних технологій і фармацевтичної науки зробили можливим використання у клінічній практиці лікарських препаратів, які стимулюють фолікуло-генез в яєчниках і відновлюють овуляцію [1, 3]. Все це сприяло реабілітації репродуктивної функції при ендокринних формах безплідності у жінок. Ефективність лікування ендокринної безплідності достатньо висока, частота настання вагітності складає 30-80% на лічену жінку і залежить від клініко-патогенетичної форми порушення, тривалості безплідності, вираження патологічних змін у репродуктивній системі, віку жінки, наявності супутніх патологічних процесів [4,6].

Роль ендометрію в процесі імплантації яйцеклітини часто недооцінюють. Нормальний розвиток ендометрію і його зміни впродовж лютеїнової фази менструального циклу є життєво важливими для успішної імплантації і настання вагітності. Різноманітні патологічні зміни ендометрію (зокрема, його неповноцінна секреторна трансформація) можуть призвести до дефекту імплантації і повторним абортів у ранні терміни вагітності у природних циклах, циклах лікування [5], а також у циклах програм допоміжних репродуктивних технологій [7,8].

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

Нами було проведено комплексне обстеження і лікування 90 пацієнок з ендокринною безплідністю з гіперпластичними процесами в ендометрії, включаючи ультразвуковий моніторинг динаміки розвитку фолікулів і ендометрію, пофазне визначення гормонів у плазмі крові (ФСГ, ЛГ, пролактин, естрадіол, прогестерон, тестостерон, кортизол) за допомогою імуноферментного аналізатора фірми "Multiscan" на планшетних наборах фірми "Biorad", гістологічне дослідження ендометрію (цуг крізь всі шари) на 18-22 день циклу.

Пацієнтки були поділені на 2 групи по 45 жінок у кожній. Для індукції овуляції в обох групах призначали клостилбегіт (Кб) по 50 мг 2 рази на добу з 5-го по 9-й день менструального циклу. При досягненні домінантним фолікулом розмірів 18 мм в/м вводили овуляторну дозу людського хоріонічного гонадотропіну (ЛХГ). У другій групі індукцію овуляції проводили після попередньої корекції гіперпластичних процесів в ендометрії примолютнором протягом 3-6 менструальних циклів по 10 мг з 19 по 26 день циклу. Нормалізацію секреторних перетворень в ендометрії оцінювали за даними його біопсії.

Тривалість безплідності у досліджуваних пацієнок коливалась від 2 до 8 років, складаючи в середньому 5,2 роки. За даними гістеросальпінгографії прохідність труб була збережена або відновлена шляхом оперативної лапароскопії. Дані спермограми чоловіка знаходились у межах норми.

Стан репродуктивної системи оцінювали також по результатах аналізу анамнестичних даних, загальноклінічного обстеження, тестів функціональної діагностики.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Попередній аналіз гормонального стану пацієнток обох груп не мав достовірних відзнак. Мало місце зниження коефіцієнта співвідношення ЛГ/ФСГ до 1,22 та 1,45 в 1-й та 2-й групах, зниження рівня прогестерону

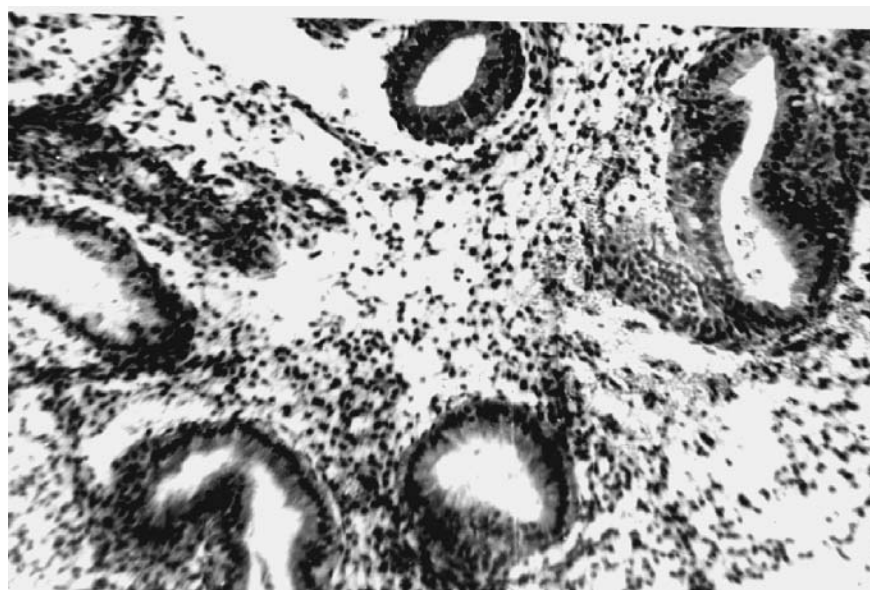
в 1-й ($4,8 \pm 0,65$ ng/ml) та 2-й групах ($5,8 \pm 0,82$ ng/ml) у порівнянні з нормою для даного набору реактивів (10-89 ng/ml). Що стосується рівня естрадіолу, то він знаходився в межах норми для даного набору реактивів (40-350 pg/ml) і складав у пацієнток 1-ї групи - $340 \pm 12,8$ pg/ml, а в 2-й - $302 \pm 11,7$ pg/ml).

Дані гістологічного дослідження біопсійного матеріалу ендометрію у досліджуваних пацієнток подані в таблиці 1, яка свідчить про те, що структура гіперпластичних процесів (мал. 1) в ендометрії у пацієнток 1-й та 2-ї груп суттєвих відмінностей не мала.

Таблиця 1

Гістологічна структура ендометрію у досліджуваних пацієнток

Група	Залозисто-поліпозна гіперплазія ендометрію	Секреторна гіперплазія ендометрію	Проліферативна гіперплазія ендометрію
№ 1 n = 45	15 (33.3%)	14 (31.1%)	16 (35.6%)
№ 2 n = 45	12 (26.7%)	11 (24.4%)	22 (48.9%)
	P > 0.5	P > 0.5	P > 0.5

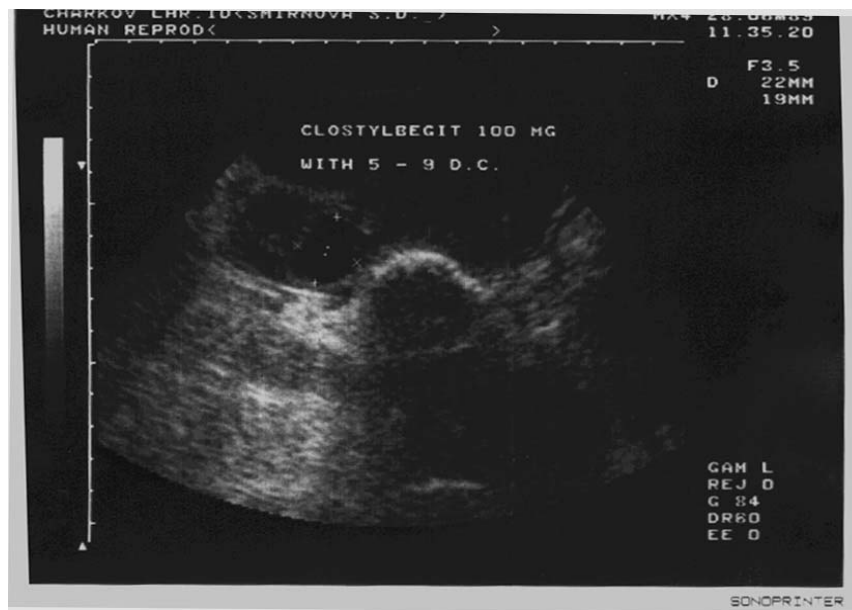
Мал. 1 Гіперплазія ендометрію (секреторний варіант) x 90 (Рег.№72)

Після проведення індукції овуляції Кб овуляція була констатована у 28(62,2%) пацієнток 1-ї групи (мал.2), маткова вагітність настала у 16(35,6%) жінок, з яких викидень за термін до 12 тижнів мав місце у 6(37,5%) жінок.

У пацієнток 2-ї групи після тримісячної терапії примолут-нором проведена повторна біопсія ендометрію, яка показала, що у 27(60%) жінок ендометрій відповідав дню його біопсії, тобто знаходився у секреторній фазі (табл. 2), а в останніх 18 жінок гіперплазія ендометрію зберігалась. Подальше призначення примолут-нору протягом на-

ступних 3-х циклів привело до нормалізації секреторних перетворень в ендометрії у 10(26,7%) пацієнток; у 8(17,8%) пацієнток як і раніш, спостерігались різноманітні гіперпластичні процеси в ендометрії, у зв'язку з чим їм було проведено вишкрябання порожнини матки з наступною стимуляцією овуляції.

Після проведення стимуляції овуляції у пацієнток 2-ї групи останньої вдалося досягти у 36(80%) пацієнток; маткова вагітність настала у 28(62,2%) пацієнток (викидень мав місце у 4(14,2%) жінок).

Мал.2 Ультрасонограма преовуляторних фолікулів після індукції овуляції Кб (Рег. №95).

Таблиця 2

Гістологічна структура ендометрію пацієнок 2-ї групи на фоні терапії примолютнором протягом 3-х і 6 менструальних циклів

Секреторний ендометрій	Залозисто-поліпозна гіперплазія ендометрію	Секреторна гіперплазія ендометрію	Проліферативна гіперплазія ендометрію
3-й цикл			
27 (60.0%)	6 (13.3%)	4 (8.9%)	8 (17.8%)
6-й цикл			
10 (22.2%)	2 (4.4%)	2 (4.4%)	4 (8,9%)

Патогенез гіперпластичних процесів тісно пов'язаний з порушенням діяльності органів та систем, які беруть участь у регулюванні репродуктивної функції. Ураження тієї чи іншої ланки, їх поєднання створюють умови для багаточисельних патологічних зрушень, які врешті-решт супроводжуються різноманітними гіперпластичними процесами в ендометрії. В етіології гіперпластичних процесів ендометрію основне місце відводиться гормональному дисбалансу, а також комплексу нейроендокринних, метаболічних та імунологічних порушень [2]. Застосування в наших дослідженнях препарату примолютнор (норетістерон ацетат) фірми "Sherring" сприяло з одного боку усуненню гіперпластичних процесів у ендометрії, а з другої - нормалізації дисфункції у гіпоталамо-гіпофізарно-яєчниковій системі. Підтвердженням останнього факту є зростання відсотка по-

зитивного ефекту після проведення індукції овуляції з 62,2% у пацієнок 1-ї групи до 80% у пацієнок 2-ї групи; настання вагітності було вірогідно ($p < 0,05$) вище у пацієнок 2-ї групи у порівнянні з 1-ю групою (35,6% та 62,2% відповідно). Ступінь вірогідності ($p < 0,005$) більш яскраво виражений у порівнянні відсотка викиднів у терміні до 12 тижнів від числа вагітностей у кожній групі (37,5% - 1 група, 14,2% - 2 група).

Таким чином, використання примолютнору для передчасної підготовки жінок з ендокринною безплідністю на фоні гіперпластичних процесів у ендометрії сприяє підвищенню відсотка настання вагітності з 35,6% до 62,2%, та зменшенню викиднів з 37,5% до 14,2% і може бути запропоновано для використання у клініці лікування ендокринної неплідності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аншина М.Б. // Пробл. репрод. - 1995. - № 1. - С. 9-13.
2. Феськов О.М. // Педіатрія, акушерство та гінекологія. - 1999. - № 5. - С. 99-101.
3. Aboueghar M.A., Mansour R.T., Serour G.J., et.al. // Fertil. Steril. - 1991. - Vol. 55, № 4. - P. 722-725.
4. Filicori M., Flagini C., Meriggida M. // Fertil. Steril. - 1991. - Vol. 56, № 1. - P. 1-13.
5. Horta J.L., Fernandez J., De Leon B., et. al. // Obstet. Gynecol. - 1977. - Vol. 49. - P. 705-708.

6. Insler V. // Obstet. Gynec. - 1990. - Vol. 2, № 2. - P.182–192.
7. Klentzeris L.D., Li T.C., Dockery P., et al. // Eur. J. Obstet. Gynecol. Reprod. Biol. - 1992. - Vol. 45. - P.119–124.
8. Li T.C., Klentzeris L.D., Barratt C. et al. // Br. J. Obstet. Gynaecol. - 1993. - Vol. 100. - P. 935–939

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРИМОЛЮТ-НОРА ДЛЯ ЛЕЧЕНИЯ ЭНДОКРИННОГО БЕСПЛОДИЯ У ЖЕНЩИН С ГИПЕРПЛАСТИЧЕСКИМИ ПРОЦЕССАМИ В ЭНДОМЕТРИИ

Феськов А.М.

Кафедра акушерства и гинекологии №1 Харьковского государственного медуниверситета

РЕЗЮМЕ

Проведено комплексное обследование и лечение 90 пациенток с эндокринным бесплодием с наличием гиперпластических процессов в эндометрии, которые были разделены на 2 клинические группы по 45 человек в каждой. Для индукции овуляции пациенткам обеих групп назначали клостилбегит по стандартной методике, но во второй группе проводили предварительную коррекцию гиперпластических процессов эндометрия назначением примолют-нора. Предложенный метод подготовки женщин с эндокринным бесплодием в сочетании с гиперпластическими процессами в эндометрии способствовал увеличению процента наступления беременности с 33,6% до 62,2% и снижению самопроизвольных аборт в сроке до 12 нед. с 37,5% до 14,2%.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: примолют-нор, эндокринное бесплодие, гиперплазия эндометрия, стимуляция овуляции

USE PRIMOLUT-NOR FOR TREATMENT ENDOCRINE STERILITY AT THE WOMEN WITH HYPERPLASIA OF ENDOMETRIUM

Feskov A.M.

Department of obstetrics and gynecology of Kharkov state medical university

---

SUMMARY

The complex inspection and treatment 90 patients with endocrine sterility with presence hyperplasia of endometrium is carried out which were divided into 2 clinical groups till 45 persons in each. For an induction ovulation the patients of both groups nominated klostilbegit on a standard technique, but in the second group have carried out preliminary correction of processes hyperplasia in endometrium in by purpose primolut-nor. The offered method of preparation of the women with endocrine sterility in a combinationwith with hyperplasia of endometrium promoted increase of percent(of approach of pregnancy from 33,6 % up to 62,2 % and decrease of spontaneous abortions in term up to 12 week from 37,5 % up to 14,2%.

KEY WORDS: primolut-nor, endocrine sterility, hyperplasia of endometrium, stimulation of ovulation